

Konflikter på väg

Alla bedömare är just nu rörande eniga om att den kommande avtalsrörelsen blir den hårdaste som någonsin ägt rum. Detta är ingen originell eller dristig spådom. Den har uttalats inför samtliga de senaste holmgångarna, och farhågorna har utan undantag besannats. Lönerörelserna har blivit alltmer utdragna, konflikthotet en bister realitet och de obligatoriska medlarna har tvingats ställa ut växlar på framtida uppgörelser för knotande nyckelgrupper enligt den föga uppmuntrande parollen »efter oss syndafloden».

Men 1971 års avtalsrörelse artar sig även i ljuset av dessa reservationer till någonting alldeles extra. Det är inte svårt att inse orsakerna härtill.

En av dem är LO:s aggressiva och motsägelsefyllda agerande. LO drev hårt två teser vid 1969 års uppgörelse. Den ena var att avtalsförhandlingarna skulle »samordnas». Man förklarade sig hjärtligt trött på att »agera snöplog», vara först med att träffa en uppgörelse, varefter tjänstemannaorganisationerna kom efter och tillskansade sig bättre villkor. Dessa litanior hindrade likväl inte LO från att leverera ljudliga klagovisor när stora tjänstemannagrupper på den enskilda sektorn övertog LO:s roll som snöplöjare. Då var inte heller detta bra. Samordningen innebar nämligen enligt LO:s synsätt att LO skulle diktera uppgörelserna, inte bara för sig själv utan också för de andra löntagarorganisationerna.

Mot den bakgrunden är det fullt förståeligt att TCO, SACO och SR varmt betackar sig för en sådan samordning i

fortsättningen, och att CF, SIF och SALF genom femårsuppgörelsen med SAF i handling visat att de inte tänker gå i LO:s ledband. Däremot är det ganska obegripligt att LO-chefen Arne Geijer fortsätter att i anförande efter anförande fantisera om en kommande samordning – till synes omedveten om att det taget för länge sedan gått förbi.

Den andra tesen LO drev 1969 var den om den solidariska lönepolitiken. De lågavlönade skulle få det största påslaget. Denna linje har i praktiken misslyckats. Inflytelserika höglöneförbund inom LO har t o m öppet förklarat att de via löneglidningen tar igen vad de förlorar på låglönesatsningen. Gruvarbetare och andra grupper har återställt de ursprungliga relationerna och mer därtill i förhållande till de lågavlönade genom vilda strejker. Det var nästan bara på en del håll inom TV som man undgick att upptäcka att vad som hände vid gruvfälten var bl a den solidariska lönepolitikens svanesång. I denna har t o m LO indirekt instämt genom att förklara att 1971 skall man inte bara satsa på de lägst avlönade utan även på mellangrupperna – ehuru enbart de inom LO.

Denna satsning hindrar varken LO eller regeringen från att medvetet skärpa motsättningarna gentemot tjänstemännen. LO klagar bl a över de sociala skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän. Som kraftigt understrukits från tjänstemannaorganisationerna måste det dock stå dessa fritt att ta ut standardökningen för sina medlemmar i form av indirekta förmåner istället för i reda pengar om man nu önskar göra

en sådan prioritering. Det är till stor del på grund av dessa olika prioriteringar som differenserna i anställningsvillkor uppstått. Med all rätt har man från tjänstemannahåll deklarerat att man även framdeles avser att göra egna prioriteringar och inte ödmjukt fråga LO om lov.

Också regeringen har försvårat avtalsrörelsen för främst tjänstemännen, bl a genom en inflationsstimulerande skattereform. SACO har sedan länge öppet framhållit det självklara faktum att inte bara de indirekta utan även de direkta skatternas höjd påverkar den enskildes reella standard, hans reallön, och därmed också lönekravens storlek. Nu har SR i stort sett anslutit sig till denna linje i sitt nyligen publicerade lönepolitiska program. I det programförslag som för närvarande behandlas inom TCO-SK försöker man sätta sig på två stolar. Å ena sidan sägs att den direkta skatten är en uppgift för politikerna att bestämma. Å andra sidan erkänns skattetryckets betydelse för lönekraven. De två stolarna har dock av de flesta kommentatorer reducerats till en. Man har överlag tolkat programförslaget som en bekräftelse på sambandet löner-skatter.

Det är detta samband som gör regeringens skattereform så ödesdiger. Genom att höja marginalskatterna så att personer

med relativt måttliga inkomster tvingas betala 50-60 procent av den sist intjänade kronan i skatt provocerar man löntagarorganisationerna till enorma bruttolöneökningsskrav. Man håller olja på inflationsbrasan, och det i en tid på prisutvecklingen inger allvarlig oro.

Vi har redan fått ta del av verkligt kraftiga löneökningsskrav från de fackliga organisationerna - inte minst de som nådde sämst resultat förra gången - och detta utan att standardökningsskraven är särskilt pretentiösa. SACO tycks endast yrka på ett reallönepåslag på 5-10 öre per timme eller 100-200 kr per år för sina medlemmar. Det är inte SACO:s fel om dessa yrkanden kräver höga bruttolönepåslag. Det är inte arbetsmarknadsorganisationernas fel om inflationen intensifieras. Organisationerna har att arbeta i det klimat som politikerna åstadkommer. Behövs det våldsamma lönelöft för att få en blygsam standardökning är det regeringens fel. 1971 års lönerörelse blir extremt komplicerad, och detta är en naturlig följd av den politik regeringen Palme bedrivit. Till skillnad från Moderata Samlingspartiet oförmögen att angripa främst marginalskatteproblemet har den gjort sitt bästa för att åstadkomma konflikter och ökade motsättningar på arbetsmarknaden.